

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Filipa Dienstbiera, soudce JUDr. Tomáše Langáška a soudkyně zpravodajky Mgr. Veroniky Baroňové v právní věci žalobkyně: **EDEMOST s.r.o.**, IČO: 24758752, sídlem Štítného 388/18, Praha 3, zastoupená JUDr. Ondřejem Trubačem, Ph.D., LL.M., advokátem Bříza & Trubač, s.r.o., advokátní kancelář, sídlem Klimentská 1216/46, Praha, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, sídlem Masarykova 427/31, Brno, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 2. 2020, č. j. 5959/20/5300-22444-707622, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 6. 2020, č. j. 8 Af 19/2020 - 16,

t a k t o :

- I. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 6. 2020, č. j. 8 Af 19/2020 - 16, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II. Ustanovenému zástupci žalobkyně JUDr. Ondřeji Trubačovi, Ph.D., LL.M., advokátovi, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **8 228 Kč**, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Podanou kasační stížností se žalobkyně domáhá zrušení v záhlaví označeného usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým byla dle § 46 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), jako opožděná odmítnuta žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 2. 2020, č. j. 5959/20/5300-22444-707622. Městský soud si za účelem ověření včasnosti podané žaloby vyžádal od

žalovaného žalobou napadené rozhodnutí a doklad o jeho doručení žalobkyni. Z něj vyplynulo, že rozhodnutí žalovaného bylo žalobkyni doručeno do datové schránky dne 18. 2. 2020. Na základě těchto zjištění městský soud uzavřel, že pokud žalobkyně podala žalobu až dne 28. 4. 2020, učinila tak po uplynutí dvouměsíční lhůty stanovené v § 72 odst. 1 s. ř. s. Zároveň doplnil, že i v případě včasného podání by žaloba musela být odmítnuta pro absenci žalobních bodů dle § 37 odst. 5 s. ř. s.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[2] Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) v kasační stížnosti namítala, že žalobu podala k městskému soudu prostřednictvím datové schránky již dne 16. 4. 2020, a to ve formátu ODT (Open Document Text). Oddělení příjmu a zpracování datových zpráv městského soudu odeslalo stěžovatelce datovou zprávu, ve které jí sdělilo, že podání obsahuje nepovolené formáty příloh, a tedy na ně soud nahlíží jako na nedodané a přílohy je nutno opětovně zaslat v povoleném formátu. Tato datová zpráva byla stěžovatelce doručena dne 28. 4. 2020 v 11.46 hod. Téhož dne v 13.27 hod. zaslala stěžovatelka prostřednictvím datové schránky městskému soudu žalobu ve formátu PDF. Závěr městského soudu o opožděnosti podané žaloby proto stěžovatelka pokládala za nezákonný, neboť posledním dnem lhůty pro podání žaloby bylo podle § 72 odst. 1 s. ř. s. pondělí 20. 4. 2020.

[3] Dle názoru stěžovatelky postup městského soudu v daném případě odporoval § 37 odst. 2 s. ř. s. a § 18 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (dále jen „zákon o elektronických úkonech“). Přípustné formáty příloh datových zpráv stanoví Příloha č. 3 prováděcí vyhlášky č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek (dále jen „vyhláška č. 194/2009 Sb.“), v níž je v čl. I. písm. f) jako přípustný formát výslovně uveden i formát ODT. Závěr městského soudu o nedodání dokumentu zaslaného v jiném než povoleném formátu je v rozporu také s vyhláškou č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby (dále jen „vyhláška č. 259/2012 Sb.“). Stěžovatelka se proto domnívala, že jí byla postupem městského soudu upřena možnost bránit se proti excesivnímu postupu správce daně, hájit u soudu svá práva a že jí byl v rozporu s čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod odepřen přístup k soudu. Stěžovatelka se neztotožnila ani se závěrem městského soudu o naplnění důvodu pro odmítnutí žaloby dle § 37 odst. 5 s. ř. s. s ohledem na absenci žalobních bodů. Byla přesvědčena, že pokud žalobu podala včas dne 16. 4. 2020, měl ji městský soud vyzvat k odstranění vad (doplnění žalobních bodů) a stanovit jí k tomu lhůtu, která v okamžiku podání žaloby ještě do konce lhůty (tj. do 20. 4. 2020) zbývala.

[4] Žalovaný ve svém vyjádření k otázce přijímaných formátů elektronických podání upozornil na skutečnost, že jejich výčet je zveřejněn na internetových stránkách městského soudu s tím, že formát ODT, který v dané věci užila stěžovatelka, v tomto výčtu obsažen není. Žalovaný nepokládal kasační stížnost za důvodnou, naopak měl za to, že městský soud postupoval v souladu s § 4 vyhlášky č. 259/2012 Sb. Ani stěžovatelčin odkaz na vyhlášku č. 194/2009 Sb. nepokládal žalovaný za případný. V této souvislosti uvedl, že vyhláška č. 194/2009 Sb. pouze upravuje výčet formátů souborů technicky způsobilých k přenosu v datové zprávě, což ovšem nijak nesouvisí s rozsahem formátů, které jsou jednotliví uživatelé datových schránek způsobilí přijímat. Dle žalovaného by ani případná

pokračování

výzva městského soudu k doplnění žalobních bodů nemohla na celé věci nic změnit, neboť stěžovatelka by výzvě nebyla schopná vyhovět včas.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že je důvodná.

[6] V projednávaném případě stěžovatelka rozporuje zákonnost postupu městského soudu, který odmítl jí podanou žalobu jako opožděnou dle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

[7] Podle § 37 odst. 2 věty první s. ř. s. *podání obsahující úkon, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem, lze provést písemně, ústně do protokolu, popřípadě v elektronické formě.*

[8] Podle § 18 odst. 1 a 2 zákona o elektronických úkonech *fyzická osoba, podnikající fyzická osoba a právnická osoba může provádět úkon vůči orgánu veřejné moci, má-li zpřístupněnu svou datovou schránku a umožňuje-li to povaha tohoto úkonu, prostřednictvím datové schránky. Úkon učiněný osobou uvedenou v § 8 odst. 1 až 4 nebo pověřenou osobou, pokud k tomu byla pověřena, prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, ledaže jiný právní předpis nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob.*

[9] Judikatura Nejvyššího správního soudu opakovaně potvrdila, že úkon učiněný prostřednictvím datové schránky osobou oprávněnou či osobou pověřenou, která doložila své pověření, má podle § 18 odst. 2 zákona o elektronických úkonech stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, proto nemusí být podepsán elektronickým podpisem, ani jej není třeba potvrzovat písemným podáním shodného obsahu či předložením jeho originálu dle § 37 odst. 2 věty druhé s. ř. s. (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2012, č. j. 8 As 89/2011 - 31). Podání žaloby jako úkon, jímž se disponuje řízením, tak bylo v posuzovaném případě učiněno v zákonem předepsané formě, neboť stěžovatelka podala žalobu prostřednictvím datové schránky. O tom ostatně není mezi stranami sporu.

[10] Mezi účastníky řízení rovněž není sporné, že rozhodnutí žalovaného o odvolání (napadené žalobou) bylo stěžovatce doručeno dne 18. 2. 2020 a že dvouměsíční lhůta k podání žaloby podle § 72 odst. 1 s. ř. s. (ve spojení s § 40 odst. 2 a 3 s. ř. s.) uplynula v pondělí dne 20. 4. 2020. Nesporná je rovněž skutečnost (patrná ze záznamu z elektronické podatelny městského soudu), že stěžovatelka prostřednictvím systému datových schránek doručila dne 16. 4. 2020 městskému soudu podání označené jako „Žaloba č. j. 5959/20/5300-22444-707622“, obsahující přílohu ve formátu ODT; a Nejvyšší správní soud již na tomto místě poznamenává, že uvedené číslo jednací odpovídá žalobou napadenému rozhodnutí žalovaného. V reakci na výzvu městského soudu, odeslanou stěžovatce dne 16. 4. 2020 a doručenou jí dne 28. 4. 2020, stěžovatelka zaslala dne 28. 4. 2020 přílohu žaloby v požadovaném formátu PDF. Toto podání bylo téhož dne doručeno městskému soudu.

[11] Podle § 64 odst. 1 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o archivnictví a spisové službě“), platí, že *určení původci*

*zajistí příjem dokumentů. V případě dokumentů v digitální podobě určení původci zajistí jejich příjem alespoň v datových formátech stanovených jako výstupní datové formáty nebo formáty dokumentů, které jsou výstupem z autorizované konverze dokumentů obsažených v datové zprávě. Pokud veřejnoprávní původci umožní příjem dokumentů v digitální podobě také v dalších datových formátech nebo pokud umožní příjem dokumentů v digitální podobě na přenosných technických nosičích dat, zveřejní jejich přehled na úřední desce, nebo (...) na svých internetových stránkách. V návaznosti na § 70 odst. 1 písm. m) zákona o archivnictví a spisové službě prováděcí vyhláška č. 259/2012 Sb. v § 23 odst. 2 stanoví, že výstupním datovým formátem statických textových dokumentů a statických kombinovaných textových a obrazových dokumentů je datový formát Portable Document Format for the Long-term Archiving (PDF/A, ISO 19005). Rovněž vyhláška č. 193/2009 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů (na základě zmocnění obsaženého v § 24 odst. 3 zákona o elektronických úkonech, dle kterého *technické náležitosti provádění konverze, vstupu a výstupu stanoví ministerstvo vyhláškou*) stanoví v Příloze č. 1 bodu 4 formáty výstupu obsaženého v datové zprávě jako formáty PDF (Portable Document Format) verze 1.7 a vyšší.*

[12] Zákon o archivnictví a spisové službě tak ukládá určeným původcům zajistit příjem dokumentů v digitální podobě alespoň v datovém formátu PDF, PDF/A; a městský soud v souladu s § 2 odst. 3 písm. f) prováděcí vyhlášky č. 259/2012 Sb. zveřejnil na svých internetových stránkách přehled všech datových formátů dokumentů obsažených v datové zprávě, ve kterých přijímá dokumenty v digitální podobě. Zde uvedl vedle formátů PDF a PDF/A rovněž formáty DOC, DOCX, ISDOC, ISDOCX, XLS, XLSX, ZFO, TXT a RTF.

[13] V tomto ohledu tedy městský soud postupoval v souladu se shora citovanými předpisy, které určují minimální standard, pokud jde o formát dokumentů přijímaných v digitální podobě (PDF a PDF/A). Městský soud toto povinné minimum naplnil a navíc poskytuje účastníkům možnost zasílat dokumenty též v dalších (v praxi nejrozšířenějších) formátech digitálních dokumentů, které řádně zveřejnil. Jak v této souvislosti správně podotkl žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti, příloha č. 3 k vyhlášce č. 194/2009 Sb., kde je v čl. I. písm. f) výslovně uveden jako přípustný formát ODT, pouze určuje okruh jednotlivých formátů datové zprávy, které mohou být dodávány do datových schránek. Nestanoví však povinnost uživatelů datových schránek, kteří jsou z nejrůznějších důvodů omezeni svými softwarovými možnostmi, všechny tyto formáty zpráv přijímat.

[14] V projednávaném případě je z napadeného postupu městského soudu patrné, že datovou zprávu, doručenou stěžovatelkou dle záznamu z elektronické podatelny dne 16. 4. 2020 prostřednictvím systému datových schránek, pokládal za nedodanou, přestože z ní bez pochybností vyplynula vůle stěžovatelky podat správně žalobu proti označenému rozhodnutí žalovaného. Učinil tak z toho důvodu, že datová zpráva obsahovala přílohu v nepřijímaném formátu ODT.

[15] Vyhláška č. 259/2012 Sb. v § 4 odst. 2 a 3 stanoví, že *pokud je doručený dokument v analogové podobě neúplný nebo nečitelný, a veřejnoprávní původce je schopen určit odesílatele tohoto dokumentu a kontaktní údaje odesílatele, vyrozumí odesílatele o zjištěné vadě dokumentu a stanoví další postup pro její odstranění. Nepodaří-li se veřejnoprávnímu původci*

pokračování

vadu doručeného dokumentu ve spolupráci s jeho odesílatelem odstranit, veřejnoprávní původce dokument dále nezpracovává. Není-li veřejnoprávní původce schopen určit odesílatele doručeného dokumentu, který je neúplný nebo nečitelný, a kontaktní údaje odesílatele, dokument dále nezpracovává. Veřejnoprávní původce takto postupuje i tehdy, pokud zjistí, že doručený dokument v digitální podobě včetně datové zprávy, v níž je obsažen, je neúplný, nelze jej zobrazit uživatelsky vnímatelným způsobem, obsahuje škodlivý kód, není v datovém formátu, ve kterém veřejnoprávní původce přijímá dokumenty v digitální podobě, nebo není uložen na přenosném technickém nosiči dat, na kterém veřejnoprávní původce přijímá dokumenty v digitální podobě, je-li k doručení dokumentu užito přenosného technického nosiče dat.

[16] V uvedené věci městský soud v souladu s citovanou právní úpravou postupoval, neboť stěžovatelku o zjištěné vadě dokumentu (přílohy) vyrozuměl a informoval ji, že podání obsahuje nepovolené formáty příloh (ODT) a že tyto přílohy je nutno soudu zaslat v povoleném formátu. Jak bylo uvedeno výše, městský soud tuto výzvu stěžovatelce zaslal do její datové schránky dne 16. 4. 2020, jíž byla doručena dne 28. 4. 2020. Téhož dne stěžovatelka na oznámení soudu reagovala a přílohu odeslala v požadovaném formátu PDF.

[17] Shora uvedené ovšem nic nemění na skutečnosti, že datová zpráva, z níž bez pochybností vyplývá vůle stěžovatelky učinit podání vůči soudu, konkrétně žaloby proti rozhodnutí žalovaného Odvolacího finančního ředitelství (ve zprávě označeného jako „OFŘ“), které stěžovatelka specifikovala konkrétním číslem jednacím, byla městskému soudu doručena již dne 16. 4. 2020 (tj. v době, kdy běžela lhůta pro podání žaloby). Bez ohledu na formát přílohy, která byla k této datové zprávě připojena (aniž by se soud vyjadřoval k technickým možnostem tuto přílohu otevřít), tak bylo z datové zprávy doručené soudu ze stěžovatelčiny datové schránky patrné, že učinila podání v zákonem požadované formě, tj. elektronicky - prostřednictvím systému datových schránek; a z obsahu zprávy (jejího „těla“ - stejně jako např. u e-mailové zprávy), je patrné, že se jedná o žalobu proti rozhodnutí OFŘ č. j. 5959/20/5300-22444-707622. Za žalobu, byť blanketní, je za daných okolností nutno považovat samotnou datovou zprávu, nikoli až její přílohu v nepřijímaném formátu.

[18] Pokud tedy městský soud nepřijal shora uvedené podání stěžovatelky, které bylo dne 16. 4. 2020 včas doručeno do datové schránky soudu, dopustil se pochybení majícího vliv na zákonnost jím vydaného usnesení o odmítnutí žaloby pro opožděnost. Za dané procesní situace byl na místě postup podle § 37 odst. 5 s. ř. s., tedy výzva k odstranění vad žaloby ve lhůtě, která v době jejího podání zbývala do konce zákonné lhůty pro její podání (tj. do 20. 4. 2020), a to v intencích závěrů rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu vyslovených v usnesení ze dne 20. 3. 2018, č. j. 3 Azs 66/2017 - 31, č. 3733/2018 Sb. NSS.

[19] Rovněž Ústavní soud opakovaně judikoval, že nedostatky v činnosti soudní moci nemohou jít k tíži těch, kteří se na soud s důvěrou obracejí (např. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 2. 2002, sp. zn. II. ÚS 618/01, ze dne 27. 8. 2013, II. ÚS 3042/12, či ze dne 28. 8. 2005, sp. zn. IV. ÚS 281/04); a také rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 12. 10. 2004, č. j. 5 Afs 16/2003 - 56, č. 534/2005 Sb. NSS, připomněl, že „*primárním účelem soudní ochrany obecně je poskytování ochrany subjektivním právům (...) tato ochrana musí být skutečná a spravedlivá. Soudy jsou nezávislé a nestranné státní orgány,*

které usilují o nalezení spravedlnosti rozhodováním v konkrétních věcech a které nemohou odmítnout zabývat se určitou věcí ze zcela formálních či spíše formalistických důvodů, ale pouze z takových příčin, které poskytování soudní ochrany skutečně vylučují; jiný přístup by byl stěží ústavně konformní a znamenal by odepření spravedlnosti. Právo na spravedlivý proces je jedním ze základních práv, které má každý vůči státu a které mu garantuje nejen Listina základních práv a svobod, ale též Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Meze práva na spravedlivý proces stanoví jednotlivé procesní řády (např. náležitosti žaloby, lhůta pro její podání, procesní podmínky), při jejichž výkladu je v souladu s čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod nezbytné šetřit jejich podstaty a smyslu a nezneužívat je k jiným účelům, než pro které byla stanovena.“

[20] Ve světle výše uvedeného tak Nejvyšší správní soud uzavírá, že procesní postup městského soudu aplikovaný v projednávané věci neobstojí. Žaloba byla městskému soudu doručena dne 16. 4. 2020, tj. ve lhůtě podle § 72 odst. 1 s. ř. s., jejíž poslední den připadl na pondělí 20. 4. 2020. Nesprávné posouzení včasnosti (resp. opožděnosti) podání správní žaloby v daném případě mělo za následek odepření práva na přístup k soudu a práva na soudní ochranu stěžovatelky, garantovaných čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod.

IV. Závěr a náklady řízení

[21] Nejvyšší správní soud tak shledal kasační stížnost důvodnou, a proto usnesení městského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil. Věc mu současně vrátil k dalšímu řízení, v němž je městský soud ve smyslu § 110 odst. 4 s. ř. s. vázán závěry vyslovenými v tomto rozsudku. V dalším řízení městský soud posoudí náležitosti včas podané žaloby a bude postupovat v souladu se závěry rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu vyslovenými ve výše citovaném usnesení č. j. 3 Azs 66/2017 - 31.

[22] V novém rozhodnutí městský soud rozhodne také o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

[23] Stěžovatelce byl usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 7. 2020, č. j. 6 Afs 206/2020 - 15, ustanoven zástupcem advokát, JUDr. Ondřej Trubač, Ph.D., LL.M. Hotové výdaje a odměnu za zastupování ustanoveného zástupce v takovém případě platí stát (§ 35 odst. 10 část věty první za středníkem s. ř. s.). Ustanovenému zástupci stěžovatelky byla přiznána odměna za dva úkony právní služby spočívající v převzetí a přípravě zastoupení a v sepisu podání - doplnění kasační stížnosti [dle § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Za každý z těchto úkonů mu náleží odměna ve výši 3 100 Kč [§ 7 bod 5 a § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu] a náhrada hotových výdajů v paušální výši 300 Kč [§ 13 odst. 4 advokátního tarifu], celkem tedy 6 800 Kč. Vzhledem k tomu, že zástupce stěžovatelky je ve smyslu § 57 odst. 2 věty za středníkem s. ř. s. společníkem právnické osoby zřízené podle zvláštních právních předpisů upravujících výkon advokacie a plátcem daně je tato právnická osoba, zvyšuje se částka odměny za zastupování a náhrady hotových výdajů o částku 1 428 Kč odpovídající příslušné dani z přidané hodnoty. Celková výše nákladů řízení tak představuje částku 8 228 Kč. K jejímu

pokračování

vyplacení byla stanovena přiměřená lhůta jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. listopadu 2020

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu